

SPIS TREŚCI

Przedmowa	7
Wstęp	
1. Temat	9
2. Stan badań	10
3. Źródła	13
4. Metoda i konstrukcja pracy	16
I. Rozwój przestrzenny Głównego Miasta w świetle źródeł pisanych i wyników badań archeologicznych	
1. Warunki naturalne	19
2. Rozwój aglomeracji gdańskiej w okresie wczesnego średniowiecza, ze szczególnym uwzględnieniem obszaru późniejszego Głównego Miasta	20
3. Miejskie początki Głównego Miasta	26
3.1 Obszar miasta	27
3.2 Zagospodarowanie przestrzeni miejskiej do około połowy XIV w.	29
3.2.1 Początki Głównego Miasta w badaniach archeologicznych	29
3.2.2 Świadczenia zmian zasięgu miasta zawarte w I księdze gruntowej	31
Czynsz wieczysty i termin wnoszenia opłat	31
Analiza nazw ulic	34
Analiza struktury zasiedlenia przestrzeni miejskiej przez przedstawicieli niektórych cechów rzemieślniczych	36
II. Układ miasta lokacyjnego i jego rozwój wynikający z analizy dziewiętnastowiecznego planu miasta	
1. Plan miasta jako źródło badań nad historią rozwoju przestrzennego miasta. Stan badań	39
2. Plan Głównego Miasta	40
2.1 Główne założenia planu Dzielnicy Mariackiej	40
2.2 Główne założenia planu Nowego Miasta	46
2.3 Wspólna kompozycja planów obu części miasta	50
III. Próba odtworzenia historii rozwoju Głównego Miasta do 1357 r.	
1. Układ przestrzenny miasta i zagospodarowywanie jego obszaru	53
2. Najważniejsze obiekty miejskie	57
IV. Głównie Miasto w okresie od około 1357 r. do początku XV w.	
1. Główne Miasto jako element aglomeracji gdańskiej	63
2. Układ urbanistyczny i zagospodarowanie miasta około 1357 r.	64
2.1 Stan badań nad zasiedleniem Głównego Miasta	64
2.2 Struktura planu miasta	65
2.2.1 Układ urbanistyczny miasta w zapisach I księgi gruntowej	65
2.2.2 Ulice	66
2.2.3 Kwartały	68
2.2.4 Struktura wewnętrzna kwartałów	68
Układ parcel	68
Parcela normatywna	77

Wielkość nieruchomości	81
2.2.5 Rezerwy budowlane	82
3. Przekształcenia przestrzenne Głównego Miasta do początku XV w.	82
3.1 Zagospodarowanie przestrzeni miasta	82
3.1.1 Wzrost intensywności zagospodarowania przestrzeni miejskiej	83
3.1.2 Zmiany przestrzenne w rejonie ratusza i obiektów sakralnych	85
Ratusz Głównomiejski	85
Dwór Artusa i Długi Targ	86
Kościół Najświętszej Marii Panny i plac cmentarny	86
Otoczenie placu kościoła Najświętszej Marii Panny	89
Klasztor dominikański	90
Kościół św. Jana	91
Szpital św. Ducha	93
3.1.3 Zmiany w strukturze własnościowej	94
3.2 Waloryzacja przestrzeni miejskiej	96
3.2.1 Struktura rozmieszczenia ludności	96
3.2.2 Inwestycje patrycjatu	99
V. Przestrzeń miasta	
1. Ulice, nawierzchnie i utrzymanie ich w czystości	103
2. Wodociągi	106
2.1 Pobór wody	106
2.2 Sieć wodociągowa na obszarze miasta	107
3. Zagospodarowanie parceli	108
3.1 Nazewnictwo związane z parcelą i jej zabudową	108
3.2 Przepisy prawne dotyczące parceli i jej zabudowy	109
3.3 Relacje przestrzenne pomiędzy obiektami wznoszonymi na parceli	112
3.4 Odprowadzenie wód opadowych i gospodarczych	113
3.5 Doprowadzenie wody na parcele	115
3.6 Dom mieszkalny	117
3.6.1 Konstrukcje pierwszych domów i ich plan w świetle badań archeologicznych	117
3.6.2 Dom murowany	119
Konstrukcja domu	120
Elewacje	122
3.7 Latryny	123
Podsumowanie	125
Summary	128
Zusammenfassung	131
Aneksy	134
Bibliografia	149
Wykaz skrótów	158
Spis ilustracji	159
Spis aneksów	160